

Aggtelek jobb időkre készülődik

Aggtelek és Jósvalfó felett hosszú-hosszú évek óta kongnak a vészharangok. Nemcsak a hozzáértők, már a laikusok is látják: veszélyben a barlang élővilága, cseppkőállománya, a vizek tisztasága.

A karsztvidék néhány szennyezett forrása, valamint a kommunális szennyvíz beszivárgó a barlangrendszerbe. Az erős fényű barlangi lámpák is megtették hatásukat. Zöld algák telepedtek meg a mesés cseppkőképződményeken, és kíméletlenül rongálják azokat.

Makkay Mária, Aggtelek-Jósvalfó közös tanácsának elnöke: — A vízügyi alaptól, az OKTH és a megyei tanács támogatásából, valamint a társulati pénzből 50 millió forint gyűlt össze a szennyvízcsatorna megépítésére. Csak akkor kezdődhetett meg a munka, amikor már megalakult a társulat, amit pedig nem volt könnyű megalakítani, mert sok az idős ember Aggteleken, aki magának tartotta a telkenkénti 36 ezer forint hozzájárulást, még ha 15 év alatt kell is megfizetni azt. Végül is a lakosság 62 százaléka megszavazta. Már majdnem befejeződött a belvíz- és csapadékvíz-elvezetési rendszer kiépítése, és nem sokat kell már várni a szennyvízcsatorna hálózatainak elkészültére sem.

A magyar oldalról védve lesz a barlang.

Kiss Ernő, az Aggteleki Nemzeti Park idegenforgalmi felügyelője: — Az idén komplex tervet készítettünk a barlang műszaki berendezéseinek cseréjére. Elsődleges cél a barlangmentés, másodlagos, ám nem másodrendű a bemutatás esztétikai színvonalának emelése. Hogy a terv mikor válik valósággá, azt az anyagiak döntenek el.

A Baradla- és a Béke-barlang nemzeti kincs, sőt több is annál. Olyan természeti ritkaságokkal emlegetik együtt, mint a Niagara vízesés, a Grand Canyon... A barlangrendszernek nagy esélye volna, hogy felvegyék az UNESCO világörökség listájára, de a szabályok értelmében ez csak akkor lehetséges, ha a barlangrendszer 7 kilométeres járatának, a Domicának tulajdonosai, a csehszlovákok velünk együtt pályáznának.

Azt mondják, kevés olyan nemzeti park van a világon, amely fenn tudná tartani önmagát, hiába kínál látványosságot, és szed be léptidíjakat. A magyar nemzeti parkok közül az aggteleki sajátságos helyzetben van — a barlang miatt. Meg kell védenie a karsztvidék flóráját, faunáját. Itt nyílik a tornai vértő, itt fészkel a hazánkban oly ritka császármadár, itt még van parlagi sas. És itt, a karszton él most már a huculmés is: Anghy Csaba professzornak köszönhetően visszanevesztették ezekben az apró természetű, ősi kárpátaljai lovakból annyit, amennyi a fennmaradásukhoz szükséges. A Nemzeti Park génbankként tartja az egyelőre 24 lóából álló ménest, és nagy az öröm, mert hamarosan nyolc kishucul születik. A föld alatti és felszíni értékek megőrzéséhez igen sok munka, szervezés, és nem utolsósorban pénz kell. Az Aggteleki Nemzeti Parknak az a törekvése, hogy minél kevésbé függjön léte, illetve fenntartása a központi költségvetéstől. A parki és elsősorban a barlangi turizmus bevételeitől várják a fenntartás és fejlesztés mind nagyobb hányadát.

— Tavaly 241 ezer ember kereste fel a barlangot, köztük 23 ezer külföldi. Hollandiából jöttek a legtöbben, 4400-an. De jöttek Ausztráliából 62-en és néhányan Izraelből is... Ugye nem is hangzik rosszul? — tárja szét a karját az ide-



A karszt télen.

genforgalmi felügyelő. — Csak hogy a barlangbelépők önmagukban nem fedezik a költségeket. Ezért — merően üzleti szempontból — számunkra is az a turista a „legkedvesebb”, aki itt alszik, napokig nézelődik, étkezik, vásárol, és aztán elcsalja ide a rokonságát, a barátait is. Tavaly a bungalóban, a Barlang Szállóban és az autókempingben, mindössze 19 300 vendég szállt meg. Azért beszéltek csak ezekről a szálláshelyekről, mert ezek vannak a park kezelésében. Most azért lépünk. Az idei nyáron már több alvóhelyet kínálunk. Átvettük a jósvalfői Tengerszem Szállót, most folynak az átalakítások, a korszerűsítések. Egy autóbussznyi turistát kényelmes körülmények között tudunk majd itt elhelyezni. Százról százötven személyesre fejlesztjük az autókempinget, korszerűsítjük, bővítjük a vizesblokkját és a többi, szükséges szolgáltatást. Egyidejűleg a Bükkvidéki Vendéglátóipari Vállalat felújítja a Cseppkő Szállót, amely így kétszázalagos lesz.

Nos, tegyük fel, a szálláshelyek széles skáláját látva, úgy dönt a turista, hogy itt tölt néhány napot. Szép kényelmesen megnézi a barlangot, sőtál egy nagyot a karszton, elgyönyörködik a tájban... És mit csinálhat még a szabadidejével?

— Aggteleken heti egy alkalommal van mozielőadás, Jósvalfón néhány éve megszüntették a mozi, mert nem volt gazdaságos az üzemeltetése. Széd volna rá igény. Ezért megállapodtunk a moziüzemi vállalattal, adjon vetítőgépet, mi majd vetítünk. Sajnos azonban a vezetékrendszer is tönkrement, fel kell újítani. Talán a nyárra mégiscsak lesz mozi Jósvalfón. A kulturális kiszolgáláshoz csak ennyivel tudunk hozzájárul-

ni — sajnálkozik a fiatal tanácselnök.

— És az egyéb szolgáltatáshoz?

— A múlt év május 1-jétől üdülőhellyé nyilvánították a két falut. Ez annyit jelent, hogy az itt éjszakázó vendégektől személyenként 8 forint, ha csoportosan érkeznek, 4 forint, a külföldi turistáktól egységesen 20 forint üdülőhelyi díjat kérhetünk. Ebből tavaly 137 ezer forint folyt be. Arra tellett, hogy az Afortól egy második benzinkutat kérünk, amely az idényben 98-as oktánszámú benzint ad. Kilencvenkettes benzint egész éven át árusítanak. Az idei üdülőhelyi díjból nyilvános crossbari telefonállomást telepítünk. Az teszi lehetővé a telepítést, hogy a Nemzeti Park tavaly kiépítette a crossbari telefon- és a telekvonalat. A boltjaink Aggteleken rendszerben vannak, a szezonra Jósvalfón is felújítja az áfész a boltot és a vendéglőt.

— Vátozott-e az élet azóta, hogy nemzeti parkban élnek?

— Kezdetben az emberek nagy fellendülést vártak ettől. Aztán, talán azért is, mert nem alakult ki egy egészséges, barátságos párbeszéd, a helyiekben bizo-



A tanácselnök

nyos ellenszenv érlelődött. Az itt élők emberemlékezet óta járják az erdőt, hogy összegyűjtsék a téli elfoglaltsághoz, a nyírfaseprű fonásához, a szerszámmal készítéséhez az anyagot. Elterjedt a hír, hogy ezután a parkörök ezt nem engedélyezik. Aztán arról beszéltek, hogy sasokat telepítsenek ide, amik majd felfalják a baromfit, sőt, hogy mérges kígyókat is hoznak... Ezek a megalapozatlan hírek, pletykák aztán szép lassan elültek. Annak már örült a lakosság, hogy a park régi, elhagyott házakat vásárol Jósvalfón. Az igazi mexus még nem alakult ki, de most már békés az egymás mellett élés.

— A programokon még sokat kell gondolkodnunk. Egyelőre csak olyat tudunk kínálni, amelyet tálcán nyújt — a természet. Tavaly már rendeztünk tájfutó- és terepkerékpározó versenyt, máskor is szándékozunk. A Szelcevígy kiválóan alkalmas lehet például síturizmusra, síturizmusra. A huculmésre alapozva szeretnénk megszervezni a kocsikázást, lovagoltatást. Anyagilag hozzájárulunk és társadalmi munkával segítjük a jósvalfői református műemlék templom felújítását. Addig is: kiadványokat, képes levelezőlapokat jelentetünk meg a barlangról, a karsztról. Emeljük a túravezetés színvonalát — mondja Kiss Ernő, és ajánlja, nézzük meg az ajándékboltot. Egyelőre csak az aggteleki tart nyitva, a jósvalfói a szezonra készül el.

Eltűnt innen végre a giccsparádé, csakis zsűrített és kizárólag természetes anyagból készült szuvenírek kaphatók. A féldrágaköböl készült ékszerek a legszebbek...

Amikor a második világháború utolsó hónapjaiban, az amerikai szőnyegbombázás elől a Ruhr-vidéki ennepetali lakosság a Klutert-barlangban keresett menedéket, észrevették, egy idő után meggyógyultak a hörghurutos betegek. Ez a felismerés aztán világszerte felkeltette az érdeklődést a barlangterápia iránt. Magyarországon, a jósvalfói Béke-barlang feltárása közben az olykor napokig vízben dolgozó barlangászok döbbentek rá egy idő múlva, hogy senki sem hűl meg közülük, holott ez törvénytelen lenne. Ez a „felfedezés” késztette Jakucs professzort arra, hogy a vizsgálatokat és a hasznosítást javasolja. Hazánkban a gyógybarlang minősítést elsősorban a jósvalfói Béke-barlang kapta meg. Am hiába érkeznek kérelmező levelek a határokon túlról is, hiába szenved idült légúti megbetegedésben hazánk lakosságának másfél százaléka, a Béke-barlang nagyon kicsi. A két kúratertem és a hoz-



Emléktáblák a barlang falán.



A park idegenforgalmi felügyelője.

zá vivő járatot a borsodi bányászok alakították ki annak idején, és mivel a szénbányászok között az átlagosnál jóval magasabb a légúti betegségben szenvedők aránya, a Béke-barlang kúratertem a Borsodi Szénbányák Vállalat használatára.

Dr. Adorján Barna üzemi főorvos: — A vállalat 1967-ben 30 fős szállót épített, tíz év múlva kibővítette, így most 46 bányásznak jut egyszerre hely. Május közepétől szeptember végéig háromhetes kúrák vannak, napi ötórás bentartózkodással. Részt vehetnek a terápián a társállatok beteget is. Tavaly nyáron pedig, kétszer kéthetes turnusban 60–70 kisgyereket hozott Jósvalfóra a megyei Gyermek-egészségügyi Központ.

— Főorvos úr, milyen a barlang gyógyhatása?

— Tudni kell, hogy nem minden köhögéses, fulladásos betegségre van jó hatással, ám nagy fokon csökkenti a barlangi levegő a hörgők görcsét, a gyulladást, javítja a légzésfunkciót, regenerál. Azt is tapasztaljuk, hogy az a beteg, aki részt vesz egy kúrában, könnyebben viseli el a következő telet, nem húzódnak el a hűléses betegségei. Egyszerűen, a Béke-barlangban folyó gyógyító munkát jó volna kiterjeszteni más ágakba és előzetes vizsgálat után a Baradla-barlangba is. Nagyot nyerne vele az egészségügy és mindenki.

Zsolczi Gyula, a barlang egykori igazgatója tanulmánytervet készített 1984-ben — többek között — a baradlai terápiára. Abból a feltevésből indult ki, hogy a Baradla-barlang levegője, klimatikus tényezői épp olyan gyógyító hatással vannak a légzőszervi betegségekre, mint a hasonló morfogenetikai, geológiai származású barlangokéi. Gazdasági számításokkal bizonyította, hogy viszonylag rövid időn belül megtérülne egy nyugatnémet tőkével létrehozott gyógyturisztikai bázis. A nagy külföldi és hazai gyógy-idegenforgalomból származó bevétel egy részét is környezetvédelemre, így barlangvédelemre képzeli elkölteni. Tanulmányát

dr. Dénes György, karszt-és barlangtani szakértő véleményezte. Kedvezően. Idézet a véleményéből: „Minden feltétel — tehát felszíni és felszín alatti — együtt van az eredményesnek ígérkező gyógy-idegenforgalom kialakítására. A megvalósítás sikere ezek után a jól előkészített, gondosan megtervezett, céltudatos, tökéletes beruházáson és azt követően a megfelelő idegenforgalmi hálózaton, szervezőmunkán, a széles körű propagandán múlik.” (A park felügyelője a fentiek egy részével nem ért egyet.)

Mikor lesz hát pezsgő gyógy-idegenforgalom Aggtelek-Jósvalfón? Mikor szívesen látogatunk barlanglevetőt, aki rászorul? Mikor csordul ki a Nemzeti Park pénztárából egy kis pénz?

— Túl korai a kérdéscsoport — válaszolja gondterhelten Kiss Ernő. — Döntéshozóképző tanulmánytervet készített az elmúlt két évben a KEV-Metrol és a Danubius Szálloda és Vendéglátóipari Vállalat. Ezért mi roppant hálásak vagyunk, mert megmozgatták az állóvizet. Vizsgálataikat egyébként azért hagyták abba, mert a tőke megtérülését elviselhetetlenül lassúnak tartják. A Nemzeti Park ennek ellenére igyekszik felkészülni a jövőre. Speleológiai vizsgálatok alapján szándékunkban áll felderíteni, hol van még barlangterápiára alkalmas hely. Ha ez megvan, mérőeszközöket vezetünk, ahol lehet, emberekkel történő terhelési vizsgálatokkal. És keressük az orvosi háttér megerősítésének feltételeit, a külföldieknek felajánlható szálláshelyeket. Egy alternatívát Edeleny látszik ma leginkább reálisnak, az ottani kórházzal és a Coburg-kastéllal. A gyógybarlang felfedezése a társadalmi környék idegenforgalmát is. Hiszünk abban, hogy az ország mai gazdasági helyzetét a stabilizáció és majdan a fellendülés követi. Addigra el kell készíteni a mi stratégiánkat.

— Nyugati tőkebehozatalra nem gondolnak?

— Gondolunk. De arra is, hogy a profitot elsősorban helyben kellene reinvestálni. A karszt és a barlang felbecsülhetetlen értékű nemzeti vagyonunk, már csak amiatt is erősen reméljük, hogy egykor mégis felkerül az UNESCO világörökség listájára.

Végül egy idézet a magyar orvosok és természetvizsgálók 1910-ben Miskolcon megtartott XXXV. vándorgyűlése alkalmából kiadott füzetekéből: „...természetesen a nagy idegenforgalom kedvező hatást gyakorolna a nemzetgazdasági viszonyokra.”

Vajon mennyit nőttek azóta a cseppkőek?

Lévay Györgyi
Fotó: Laczó József

Cseppkőoszlop.